

HE
SANCTI AURELI
AUGUSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI
OPRUM
PARS III.
OPERE EXEGETICA

FONDO ETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

512500

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

LOCUTIONUM.

LIBRI VII¹.

LIBER I.²

LOCUTIONES DE GENESI.

Locutiones Scripturarum, quae videntur secundum proprietates, quae idiomata graece vocantur, linguae hebraicæ vel graecæ.

I. « Et dividant inter medium diei, et inter medium noctis³. »

II. « Volatilia volantia super terram secundum firmamentum cœli⁴. » Quæritur quomodo accipendum sit, « Secundum firmamentum. » Sic etiam, « Faciamus hominem secundum imaginem et secundum similitudinem⁵: » quod multi latini codices habent, « Ad imaginem et similitudinem⁵. »

III. « Implete terram, et dominamini ejus⁶: » latina enim locutio est, « Dominamini ei. »

¹ Scripti circiter annum Christi 419. Vide Retract. lib. II, cap. LIV. —

² Vide, pro libro hoc et sequentibus, D. Guillon, tom. XXI, pag. 326-328.

³ Gen. i, 14. — ⁴ Ibid. 20. — ⁵ Ibid. 26. — ⁶ Ibid. 28.

IV. « Et homo non erat operari terram¹ » : quod latini codices habent, « Qui operaretur terram. »

V. « Plantavit Deus paradisum secundum Orientem² » : quod latini habent, « ad Orientem. »

VI. Quod habent multi latini codices, « Et lignum » sciendi bonum et malum³, » vel, « lignum scientiae boni » et mali, vel lignum sciendi boni et mali : » et si quae sunt aliæ varietates de hac re interpretum, græci habent, « Et lignum ad sciendum cognoscibile boni et mali ; » quod nescio utrum locutionis sit, et non magis certum sensum aliquem insinuet.

VII. Quod habent latini cedices, « Ex omni ligno » quod est in paradiſo, escæ edes⁴ : » non, « in paradiſo » escæ, » distinguendum est; sed, « escæ edes : » nam « esca edes » dici admittit latina locutio, quoniam pro dativo casu græco, ablativum vel quem appellant septimum, in hujusmodi locutionibus solent ponere. Aut certe ordo verborum est, « Ex omni ligno escæ. »

VIII. « Serpens erat prudentissimus omnium bestiarum⁵ » quod multi latini habent : in græco scriptum est φρενικώτατος, non σοφώτατος.

IX. Quod scriptum est de Adam et Eva, « Aperti sunt oculi eorum⁶; » cum absurde credatur eos in paradiſo cæcos, vel oculis clausis prius oberrasse, locutionis est, qua etiam de Agar scriptum est : « Aperuit oculos suos, » et vidit puteum⁷ : » neque enim clausis prius oculis sedebat : et quod in fractione panis aperti sunt oculi eorum, qui cognoverunt Dominum post resurrectionem; neque enim per viam cum illo clausis oculis ambulabant⁸.

X. Quod habent multi codices, « Inimicitiam ponam inter te et mulierem⁹. » Græci habent, « in medio tui

¹ Gen. ii, 5. — ² Ibid. 8. — ³ Ibid. 9. — ⁴ Ibid. 66. — ⁵ Id. iii, 1. — ⁶ Ibid. 7. — ⁷ Id. xxi, 19. — ⁸ Luc. xxiv, 31. — ⁹ Gen. iii, 15.

» et in medio mulieris : » quod locutionis est; nam tantumdem valet quantum cum dicitur, « Inter te et mulierem¹ rem : » hoc et in eo quod sequitur, « in medio seminis tui, et in medio seminis ejus. »

XI. Quod habent multi latini codices, « Quia audisti vocem mulieris tuæ, et edisti de ligno, de quo præcepeream tibi de eo solo non edere² : » Græci habent, « edisti de ligno de quo præceperam tibi, eo solo non edere ex eo : » alii autem interpretes græci habent, « manducasti, » vel, « edisti : » ut ita sit sensus secundum ipsos : Quia audisti vocem mulieris tuæ, et edisti de ligno de quo præceperam tibi eo solo non edere, ex eo edisti. »

XII. « Et apposuit parere fratrem ejus Abel³ ; » locutio est frequens in Scripturis, « Apposuit dicere. »

XIII. « Et factum est, dum essent in campo, insurrexit Caïn super Abel, et occidit eum⁴ : » locutio est; nam etsi non haberet, « Et factum est, » posset integer sensus esse, « et cum essent in campo. »

XIV. Quod scriptum est in quibusdam latinis codicibus, « Et poenituit, et dixit Deus : Deleam hominem, » quem feci a facie terræ⁵ : » in græco invenitur δέλεαθη quod magis « recogitavit, » quam « poenituit, » significare prohibetur; quod verbum etiam nonnulli latini codices habent.

XV. Quod habent latini codices plurimi, « Nidos facies in arcam⁶ : » cum latina locutio sit non in arcam, sed in arca : græci nec in arcam, nec in arca habent; sed, « Nidos facies arcam : » quod intelligitur, ut ipsa arca nidi essent.

XVI. Quod habent plerique codices, « Facies ostium arcæ a latere⁷ ; » nonnulli habent, « ex transverso : »

¹ Gen. iii, 17. — ² Id. iv, 2. — ³ Ibid. 8. — ⁴ Id. vi, 6. — ⁵ Ibid. 14. — ⁶ Ibid. 16.

sic enim voluerunt interpretari quod græce dicitur, ἐπλαγήσθω.

XVII. Quod scriptum est: « Adhuc enim septem dies, » ego inducam diluvium aquæ super terram¹, » quod nonnulli latini codices habent: in græco invenitur, « Ego » inducam pluviam super terram: » græca locutio genitivum casum habet, non accusativum, ut si hoc in latinum exprimamus, ita dicatur: Adhuc enim septem dierum inducam pluviam super terram.

XVIII. Quod scriptum est, « Et fecit Noë omnia quæcumque præcepit illi Dominus Deus, sic fecit², » locutio est similis ei quod in conditione creaturæ posteaquam dicitur, « Et sic est factum, » additur, « Et fecit » Deus. »

XIX. « Quod scriptum est, « Delebo omnem suscitationem³, » non creationem dictam notandum est: ἀγάστησιν, enim græce scriptum est, quod nomen etiam resurrectio-nis assidue ponitur in Scripturis græcis, cum posset ἔξανάστασις dici, ut suscitatio sit ἀγάστησις, resurrectio ἔξανάστασις, Quo verbo et Apostolus usus est; « Si quo modo occurram in resurrectionem mortuorum⁴: » ibi enim græci non ἀγάστησιν, sed ἔξανάστασιν habent.

XX. Quod scriptum est, « Et omnes bestiæ secundum genus, et omnia pecora secundum genus, et omne re-pens quod moyetur super terram secundum genus, et omne volatile secundum genus intrarunt ad Noë in arcam, bina ab omni carne in quo est spiritus vitae⁵: » non refertur « in quo, » nisi genus subaudias, id est, in quo genere: nam si carne subaudiremus, in qua fuerat dicendum; quo solus interpres Symmachus dixit.

XXI. Quod iterum scriptum est, « Et deleta est omnis

¹ Gen. vii, 4. — ² Ibid. 5. — ³ Ibid. 4. — ⁴ Philip. iii, 11. — ⁵ Gen. vii, 14, 15.

» suscitatio¹, notandum locutionis esse, pro eo ac si diceret, conditionem vel creaturam carnis.

XXII. Cum dixisset: « Et deleta est omnis suscitatio, » quæ erat super faciem omnis terræ ab homine usque ad pecudem et repentium et volatilium cœli²; » deinde addidit, « Et deleta sunt de terra; » locutionem illam esse repetitionis, qua familiariter utatur Scriptura, notandum est.

XXIII. Quod scriptum est, « Dimisit corvum videre si cessavit aqua, et exiens reversus non est, donec siccavit aqua a terra³, » locutio est usitata in Scripturis, quæ jam nunc incipiat adverteri: non enim postea reversus est, quia dictum est, non reversum donec siccavit aqua.

XXIV. Quod scriptum est, « Et extendit manum suam, » accepit eam, et induxit eam ad semetipsum in arcam⁴, » locutio est, quam propterea hebræam puto, quia et punicea linguae familiarissima est, in qua multa invenimus hebræis verbis consonantia: nam utique sufficeret, « Et » extendit manum; » etsi non adderet, « suam. » Tale est etiam quod paulo post dicit: « Habebat olivæ folia, » surculum in ore suo. »

XXV. « Et non apposuit reverti ad eum amplius⁵; » locutio est familiarissima in Scripturis.

XXVI. Quod scriptum est, « Et non adjiciam adhuc maledicere super terram⁶ » simile est superiori, « Et non apposuit reverti ad eum. »

XXVII. « Et non adjiciam percutere omnem carnem vivam⁷; » ipsa locutio est.

XXVIII. « Etenim sanguinem vestrum animarum vestrarum⁸: » cum sufficeret, aut « sanguinem vestrum, » aut « sanguinem animarum vestrarum, »

¹ Gen. viii, 23. — ² Ibid. — ³ Id. viii, 7. — ⁴ Ibid. 9. — ⁵ Ibid. 12. — ⁶ Ibid. 21. — ⁷ Ibid. — ⁸ Id. ix, 5.

XXIX. « Hoc signum testamenti, quod ego ponam inter
» medium meum et vestrum¹; » quod est inter me et vos.

XXX. « Hicerat gigas venator contra Dominum Deum²; »
incertum est utrum possit accipi, « Coram Domino Deo : »
quia et sic solet intelligi quod græce dicitur ἐναρτίον.

XXXI. « Unde exiit inde Philisthiim³ : » cum sufficeret,
« Unde exiit Philisthiim. »

XXXII. « Et erat omnis terra labium unum⁴; » quod
usitate nos dicimus, lingua una. « Et erat omnis terra la-
» bium unum; » notandum omnem terram appellatam
omnes homines qui tunc erant, quamvis nondum in omni
terra.

XXXIII. « Et facti sunt illis lateres pro lapide⁵. » Græ-
cus habet, « Et facti sunt illis lateres in lapidem; » quod
si latine diceretur, locutio minus intelligeretur.

XXXIV. « Venite ædificemus nobis civitatem et tur-
» rim, cuius caput erit usque ad cœlum⁶, » secundum
hyperbolēn dictum est, si locutionis genus hic accipien-
dum est : si autem, « usque ad cœlum, » proprie dictum
accipitur, inter quæstiones consideretur.

XXXV. Quod quidam latini codices habent, « Sem
» filius Noë erat annorum centum cum genuit Arphaxad⁷: »
græci habent : « Sem filius centum annorum cum genuit
» Arphaxad : » ubi ellipsis est, quia deest, erat. Sed quod
non habent « filius Noë, » sed « filius » tantum, nova
locutio est.

XXXVI. « Et erat Sara sterilis, et non generabat⁸ : »
cum posset sufficere, « Et erat Sara sterilis : »

XXXVII. « Erit ergo cum te viderint Ægyptii, dicent :
» Quia uxor illius hæc⁹ : » genere locutionis adjunctum
est, Quia ; » nam sufficere potuit, « uxor illius hæc. »

¹ Gen. ix, 12. — ² Id. x, 9. — ³ Id. x4. — ⁴ Id. xi, 1. — ⁵ Ibid. 3 —
— ⁶ Ibid. 4. — ⁷ Ibid. 10. — ⁸ Ibid. 30. — ⁹ Id. xii, 12.

XXXVIII. Quod ait Scriptura, « Factum est autem
» statim ut intravit Abram in Ægyptum¹ : » sufficeret,
« Statim autem ut intravit Abram in Ægyptum. »

XXXIX. « Quid hoc fecisti mihi, quia non annuntiasti
» mihi, quia uxor tua est? » cum sufficeret, « non an-
» nuntiasti. » Et ipsum, « annuntiasti, » more Scrip-
turarum dictum est ; nam latini habent plerique, « non
» dixisti. »

XL. « Ascendit autem Abram de Ægypto, ipse et uxor
» ejus et omnia ejus, et Loth cum eo in desertum³ ; » sub-
auditur, ascenderunt. Nec tamen proprie dicitur ascen-
disse cum eo quod habebat exanime, sicut aurum, et
argentum et omnis supplex : ac per hoc intelligitur hic
locutio, quæ vocatur græca ζενγησατ' ἔλειψιν.

XLI. « Et facta est rixa inter medium pastorum peco-
» rum Abram et pecorum Loth⁴ : » unde latini codices
pene omnes non transtulerunt istam locutionem, sed ita
loquuntur ut consuetudo nostra habet, et nobis deinceps
eam notare non placuit : ipsa est enim per omnia in græca
Scriptura, ubi tale aliquid dicitur.

XLII. « Quoniam homines fratres nos sumus⁵, » Abram
dixit ad Loth : unde intelligitur morem esse Scripturæ
ita loqui, ut fratres appellantur unius cognitionis, etiamsi
gradu sanguinis differant, ut alter sit in superiore, alter in
inferiore, sicut hoc loco : nam patruus ejus erat Abram.

XLIII. « Factum est autem in regno Amarphal regis
» Sennaar⁶ : » secundum nostræ locutionis consuetudi-
nem sic incipere sufficeret, « in regno autem Amarphal : »
ergo quod ait Scriptura, « Factum est autem, » more suo
locuta est.

XLIV. « Quartodecimo autem anno Chodollogomor et

¹ Gen. xii, 14. — ² Ibid. 18. — ³ Id. xii 1. — ⁴ Ibid. 7. — ⁵ Ibid. 8
— ⁶ Id. xiv, 1.

» reges qui cum eo¹; » subauditur, erant: unde a quibusdam latinis etiam additum est.

XLV. « Et Chorræos qui in montibus Seir²; » subauditur, erant.

XLVI. « Adveniens autem eorum qui evaserunt quidam, nuntiavit Abram transfluviali, ipse autem habitabat ad quercum Mambre, Amorhis fratris Eschol, et fratris Aunan; qui erant conjurati Abram³; » obscurum hyperbaton: ordo est enim: « Adveniens eorum qui evaserunt quidam Amorhis fratris Escholet fratris Aunan, qui erant conjurati, nuntiavit Abram transfluviali, ipse autem habitabat ad quercum. » Hoc hyperbaton obscurius fit etiam per ellipsis, cum enim dictum esset, « Quidam Amorhis fratris Aunan; » non dictum est, quid fratris, sed intelligitur, filius: sicut cum dicitur Jacobus Alphæi, quamvis non dicatur filius, nihil aliud intelligitur; et multæ sunt tales locutiones Scripturarum ubi filius tacetur et intelligitur.

XLVII. Quod habent quidam latini codices, « Et dixit Abram ad regem Sodomorum: Extendo manum meam ad Deum altissimum, qui creavit cœlum et terram, si a spato usque ad corrigiam calceamenti⁴: » febellit interpretem, quod græci habet σπαρτιον, quod latine filum intelligitur, ut ista Scripturarum locutio sit: « Extendo manum meam ad Deum altissimum, qui creavit cœlum et terram, si accipiam de omnibus tuis: » si enim pro eo dixit, « Extendo manum meam ad Deum altissimum, ac si diceret: « Juro, » non est in latino usitata locutio, nisi ita dicatur: « Extendo manum meam ad Deum altissimum, me non accipere de omnibus tuis. »

XLVIII. « Sciendo scies quia peregrinum erit semen tuum in terra⁵: » locutio quidem Scripturarum est usi-

¹ Gen. xiv, 5. — ² Ibid. 6. — ³ Ibid. 13. — ⁴ Ibid. 21. — ⁵ Id. xv, 13.

tatissima: sed græci habent, « Sciens scies, » quod pene tantumdem est.

XLIX. « Et dedit eam Abram viro suo ipsi uxorem¹: » plus habet, « ipsi. »

L. « Cum autem vidit se conceptum habere, spreta sum coram illa²: » græci habent hoc loco participium, quod latina lingua non habet, hoc est ἀπόσταση: sed tanquam si diceretur: Videns autem se conceptum habere, spreta sum coram illa: quasi solcēcismus sonat: sic etiam per illud participium quod dictum est, ἀπόσταση, pro quo nos dicimus, videns.

LI. Quod latini habent, « Augeam te nimis valde³: » græci habent, « Valde valde. »

LII. « Et dabo tibi et semini tuo post te terram in qua habitas, omnem terram Chanaan in possessionem æternam⁴, » videndum utrum locutio sit quod dicit, « æternam, » græci habent ἀεώνα. Et quod ait, « et semini tuo post te: » ibi enim voluit intelligi quod dixerat, « tibi. »

LIII. « Tu autem testamentum meum conservabis, et semen tuum post te in progenies suas⁵: conservabis, » pro, conserva; promissivum pro imperativo modo posuit.

LIV. « Et puer octo dierum circumcidetur, omne masculinum⁶; » pro, « omnis masculus; » quasi posset circumcidi nisi masculus.

LV. « Et procidit Abraham in faciem, et dixit in animo suo dicens: Si mihi centum annos habenti nasceretur, et si Sara annorum nonaginta pariet⁷? » Admirantis esse istam locutionem, non dubitantis, dubitandum non est.

LVI. « Abraham autem erat annorum nonaginta novem cum circumcisus est carnem præputii sui⁸: » non dixit, carne, aut, in carne.

¹ Gen. xvi, 3. — ² Ibid. 4. — ³ Id. xvii, 6. — ⁴ Ibid. 8. — ⁵ Ibid. 9. — ⁶ Ibid. 12. — ⁷ Ibid. 17. — ⁸ Ibid. 24.

LVII. « Et in boves accucurrit Abraham¹ : » non dixit,
« ad boves. »

LVIII. « Abraham autem et Sara seniores progressi in
diebus² : » quod græci habent, « progressi dierum. »

LIX. « Dixit autem Dominus : Clamor Sodomorum et
Gomorrhæ impletus est, et delicta eorum magna valde³. »
Clamorem Scriptura solet ponere pro tanta impudentia et
libertate iniquitatis, ut nec verecundia, nec timore abs-
condatur.

LX. « Et dixit : Quia non perdam si invenero ibi qua-
» draginta quinque⁴; » superfluum videtur, «quia,» et ideo
in codicibus nonnullis latinis non legitur.

LXI. « Numquid, Domine, si loquar⁵ : » subauditur,
iraspercis, aut aliquid hujusmodi.

LXII. « Cum everteret Dominus civitates, in quibus
habitatbat in eis⁶. »

LXIII. « In omni loco ubi intraverimus ibi⁷. »

LXIV. « Et aperuit Deus oculos ejus, et vidi puteum
» aquæ vivæ⁸ : » locutio est, non enim clausis oculis erat:
unde jam in principio libri locuti sumus : ubi scriptum
est, « Et aperti sunt oculi eorum. »

LXV. « Et terra quam inhabitasti in ea⁹. »

LXVI. « Et disposuerunt ambo testamentum¹⁰, » vel
testati sunt ambo : amat Scriptura testamenti nomine pac-
tum appellare.

LXVII. « Accipe filium tuum dilectum¹¹ : » illa locu-
tione dictum est, « Accipe, » qua etiam ad Agar de filio
ejus.

LXVIII. « Et respiciens Abraham oculis¹² : » cum suf-
fereret, « respiciens. »

¹ Gen. x. 7. — ² Ibid. 11. — ³ Ibid. 20. — ⁴ Ibid. 28. — ⁵ Ibid. 30.
— ⁶ Id. xix. 29. — ⁷ Id. xx. 13. — ⁸ Id. xxv. 19. — ⁹ Ibid. 23. — ¹⁰ Ibid.
27. — ¹¹ Id. xxii. 2. — ¹² Ibid. 4.

LXIX. « Per memet ipsum juravi, nisi benedicens be-
» nedicam te¹ : » ac si diceret : « Per memet ipsum juravi
» quod benedicens benedicam te ; » aut nullo verbo addito
simpliciter : « Per memet ipsum juravi, benedicens bene-
» dicam te. »

LXX. « Et multiplicans multiplicabo semen tuum² : »
cum sufficere posset, multiplicabo.

LXXI. « Et nuntiatum est Abrahæ, dicentes³ : » cum
consuetudo loquendi habeat, « Nuntiaverunt Abrahæ di-
centes, aut, nuntiatum est a dicentibus. »

LXXII. « Et surrexit Abraham a mortuo suo⁴ : » non
dixit : « A mortua sua. » Et iterum de eadem : « Et sepe-
» liam, inquit, mortuum meum⁵ : » quod non neutro
quasi corpus mortuum, sed masculino genere dictum græca
Scriptura demonstrat.

LXXIII. « Et adjurabo te per Dominum Deum cœli et
» Deum terræ⁶ : » græci non habent, per; sed, Adjurabo
» Dominum Deum cœli. »

LXXIV. « Cum quibus ego habito in eis⁷. »

LXXV. « Ne quando noluerit mulier ire mecum⁸ : »
mulierem fœminam appellare proprium est illius linguae.

LXXVI. « In terram de qua existi inde⁹. »

LXXVII. « Attende tibi ne revokes filium meum illuc¹⁰ : »
his verbis solet comminatio declarari.

LXXVIII. « Et posuit puer manum suam sub femore
» Abrahæ, et juravit ei de verbo hoc¹¹ : » ergo locutio est
qua dixerat Abraham, « Adjuro te; » ac si dixisset : Jura
mihi : non autem solemus sic loqui, sed observandum
est utrum sint in Scripturis aliæ similes locutiones : nam
quod dixit Abraham, « Si noluerit mulier venire tecum

¹ Gen. xxii. 2. — ² Ibid. 17. — ³ Ibid. 20. — ⁴ Id. xxiii. 3. — ⁵ Ibid. 4.

— ⁶ Id. xxiv. 3. — ⁷ Ibid. — ⁸ Ibid. 5. — ⁹ Ibid. —

— ¹⁰ Ibid. 7.

UNIVERSIDAD NUEVO LEÓN
Biblioteca Universitaria y Técnica

» purus eris a iuramento hoc¹ : » manifestavit ita se dixisse, « Adjuro te, » tanquam diceret, Jura mihi.

LXXIX. Quod scriptum est de Rebecca, « Virgo autem erat speciosa valde, virgo erat, vir non cognoverat eam², » ista repetitio commendationem virginitatis insintiat. Sed cur additum sit, « Vir non cognoverat eam, » nisi locutionis sit, mirum si possit ita accipi ut virgo nomen sit ætatis, non integratatis. Græci autem non habent, « cognoverat, sed, cognovit : » quod videtur inconsequens.

LXXX. « Adoravit Domino : ³ » quod nobis usitatum est dicere : Adoravit Dominum.

LXXXI. « Quoniam non dereliquit justitiam et veritatem a Domino meo⁴ : id est, justitiam et veritatem quæ est a Domino meo, ac si diceret : « Quam fecit Dominus meus. »

LXXXII. « Et currens puella nuntiavit in domum matris suæ⁵ : » quasi non ipsa esset et patris domus.

LXXXIII. « Et aquam lavare pedibus ipsius, et pedibus virorum qui cum eo erant⁶. »

LXXXIV. « Dominus cui placuit ante ipsum, ipse mittet Angelum suum tecum⁷ : » quasi non sufficeret, « Cui placui : » an poterat ei placere nisi ante ipsum?

LXXXV. « Si tu prosperas viam meam, qua ego nunc ingredior in eam⁸. »

LXXXVI. Cum verba sua narraret servus Abrahæ, quæ dixit accessurus ad fontem, ita narravit : « Et erit virgo cui ego dixerim : Da mihi bibere pusillum aquæ de hydria tua, et dicet mihi : Et tu bibe et camelis tuis hauriam : haec mulier est quam paravit Dominus famulo suo ». ¹ac⁹. Quibus verbis satis evidenter expressum est,

¹ Gen. 28. — ² Ibid. 16. — ³ Ibid. 26. — ⁴ Ibid. 27, 28. — ⁵ Ibid.

⁶ Ibid. 32, 8. — ⁷ Ibid. 40. — ⁸ Ibid. 41. — ⁹ Ibid. 43, 44.

etiam mulieres appellatas locutione hebraica quæ virgines essent.

LXXXVII. « Et benedixi Dominum Deum domini mei Abraham¹ : » honorificentæ locutio est, et familiariSSima Scripturis, sicut Deus Heliæ.

LXXXVIII. « Renuntiate mihi ut redeam in dextram aut sinistram² : » per dextram prosperitatem, per sinistram adversitatem significavit, in est, dextram si concesserint, sinistram non si concesserint; nam utique ea via redditurus fuerat qua venerat : quam locutionem Scripturarum etiam cætera earum loca indicabunt : quia dextra nominatur in omnibus bonis, sinistra in malis sive felicitas et infelicitas, sive justitia, et injustitia, et aliquando dextra in æternis, sinistra in temporalibus.

LXXXIX. « Hæc sunt nomina filiorum Ismaël secundum nomina generationum eorum³ : » tanquam dixisset, Secundum quæ nomina generationes eorum appellatae sunt.

XC. « Accepit Rebeccam filiam Bathuel Syri de Mesopotamia, sororem Laban Syri, sibi in uxorem⁴, » cum posset dici tantummodo « Uxorem, aut sibi uxorem. »

XCI. « Et ei erant gemini in utero ejus⁵ : » cum posset non addi quod dictum est, « ejus. »

XCII. « Creverunt autem juvenes⁶ : » Est talis locutio et apud autores sœculares, sicuti est : « Et scuta latentia condunt⁷ : » id est, condendo latentia faciunt. Sic et hic, « Creverunt juvenes, » cum infantes essent, intelligitur, crescendo facti sunt juvenes.

XCIII. Jacob ad Esau : « Vende mihi hodie primogenita tua mihi⁸ : » sic enim habent codices græci.

¹ Gen. xxiv, 48. — ² Ibid. 49. — ³ Id. xxv, 13. — ⁴ Ibid. 20. —

⁵ Ibid. 24. — ⁶ Ibid. 27. — ⁷ Virg. Aeneid. iii. — ⁸ Gen. xxv, 31.

XCIV. « Videntes vidimus quia est Dominus tecum¹. »

XCV. « Et disponemus tecum testamentum : » amant
Scripturæ pro pacto ponere testamentum, id est ~~diximus~~.
Quod latini habent, « Et disponemus tecum testamentum
» ne facias nobiscum malum² : » tanquam diceretur, « ut
paciscaris non facere nobiscum malum. »

XCVI. « Et vocavit filium suum seniorem Esaü, et
dixit³ : » hoc loco senioris nomen non significat aetatem
gravem, sed ex comparatione majorem.

XCVII. « Nunc ergo sume vas tuum pharetramque et
» arcum⁴ : » non dixit, vasa, sed, vas : quod autem intel-
ligi voluit, non appareat, nisi forte locutio est, ut vas pha-
retram voluerit intelligi, et exponendo quid dixerit vas,
adjunxerit, « pharetramque et arcum, » tanquam dixerit,
« Sume vas tuum et pharetram ; » veluti si diceret ; « Sume
vas tuum, id est, pharetram, » deinde aliud, « et arcum, »
quod non ad illud vas pertineret quod est pharetra : aut
certe pharetram et arcum vas voluit appellare, singularem
ponens numerum pro plurali; tanquam si diceret : « Accipe
vestem tuam, » quo nomine intelligeremus plures vestes,
sicuti intelligimus militem pro militibus, et multa sunt
talia.

XCVIII. « Exi in campum, et venare mihi venatio-
» nem⁵. »

XCIX « Et vade ad oves, et sume mihi duos hoedos
» teneros et bonos⁶ : » nomine ovium utriusque pecoris
genus significavit, quod in eisdem pascuis simul erant.

C. « Et det tibi benedictionem patris tui Abraham⁷. »
Isaac dicit filio suo de avo ejus patre suo.

CI. « Et exiit in Mesopotamiam Syriæ⁸ : » quasi Meso-
potamia dicatur nisi Syriæ, quamvis hoc Septuaginta non

¹ Gen. xxvi, 28. — ² Ibid. — ³ Id. xxvii, 1. — ⁴ Ibid. 3. — ⁵ Ibid.
— ⁶ Ibid. 9. — ⁷ Id. xxviii, 4. — ⁸ Ibid. 5.

habere perhibeantur « Syriæ, » sed cum asterisco scriptum
est.

CII. Deus ad Jacob, « Non derelinquam te, donec fa-
» ciam omnia quæ tecum locutus sum¹ : » quasi dimissurus
cum fecerit; non utique, sed locutio est.

CIII. « Surrexit Jacob de somno suo, et dixit : Quia
» est Dominus in loco hoc, ego autem ignorabam² : » plen-
nus sensus est, etsi non habeat, « quia. Est Dominus in
» loco hoc : » ac si diceret : « Est hic demonstratio Domi-
» ni : non enim Dominus in loco est.

CIV. Jacob interrogans quod ait : « Nostis Laban filiam
» Nachor³, » cum esset filius Bathuel; intelligendum est
nobiliorem fuisse Nachor, et merito dignitatis ejus factum
esse ut de ipso interrogaret. Filium autem dici et avi et
proavi et ultra majoris alicujus eum qui ex illo propagatur,
usitatissimæ locutionis est. Hinc est quod et Isaac patrem
filii sui appellavit Abraham, sicut paulo ante com-
memoravi.

CV. « Adhuc est dies multa, nondum est hora congre-
» gandi pecora⁴. »

CVI. « Et dedit illi Ballam ancillam suam ipsi uxorem⁵ : »
plenum esset, etsi « ipsi » non adderetur.

CVII. « Si inveni gratiam ante te, auguratus essem,
» benedixit enim me Deus in introitu tuo⁶ : » non videtur
consequens, quia hic dicendum fuit : « Si invenissem gra-
» tiā ante te, auguratus essem, » nunc autem, « Si inveni : »
ordo est : Si inveni gratiam ante te, permitte me augurari :
ita enim dixit, « auguratus essem, » tanquam diceret, o si
auguratus essem, id est, ad bonum augurium te in domo
mea haberem.

¹ Gen. xxviii, 15. — ² Ibid. 16. — ³ Id. xxix, 5. — ⁴ Ibid. 7. — ⁵ Id.
xxx, 4. — ⁶ Ibid. 27.